

Arkitektur og opplevelse

Jon Eirik Urstad, 2011

Å dvele

Oppgaven er et svar på hvordan jeg, som menneske, opplever å være i et landskap. I landskapet finner mennesket noen steder de kan dvele, steder å bruke som utgangspunkt for sin sfære. Her er mennesket, og her bygger det.

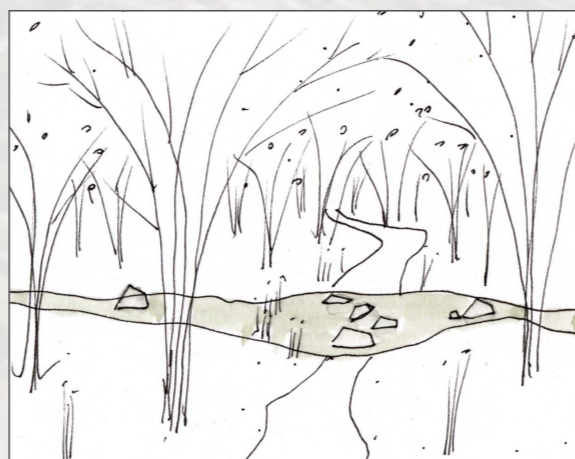
Jeg har forsøkt å finne et svar på de stedene jeg fant.

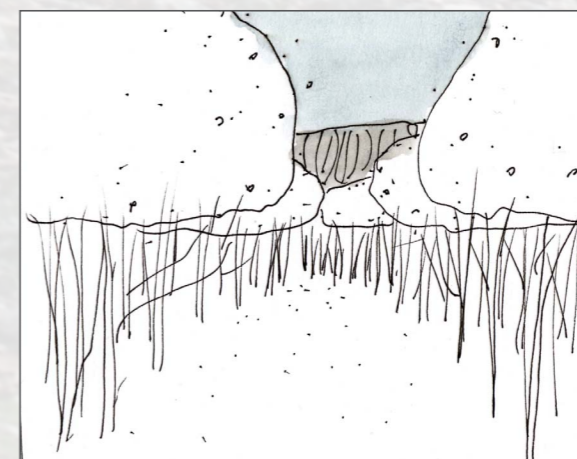
Innenfor

Vannet speiler seg sort og kaldt idet stien svinger og slipper deg virkelig inn i dalen. Brunt høstløv brer seg utover bakken. Engang dekket de for himmelen, og slapp bare noen få striper lys igjennom. Klengen er lun og varm, lik som temperaturen i ansiktet og i hendene.

Bekken

Skogbunnen bærer minnet om sommeren. Den snirkler imellom trærne, uendelig, helt til den brått deles av en bekk. Det lille vannet som renner her gir det hele en annen karakter; plutselig stanser skogbunnens rastløse bevegelser, og et sted blir til.

Lys

Himmelen åpenbarer seg mellom trekronene. Knallblå mot greiner som strekker seg mot horisonten. Trærne viker og gir rom for at himmelen kan møte bakken. De spiller mot hverandre, trekronene og himmelen, helt til trærne nok en gang tar helt over.

Klippen

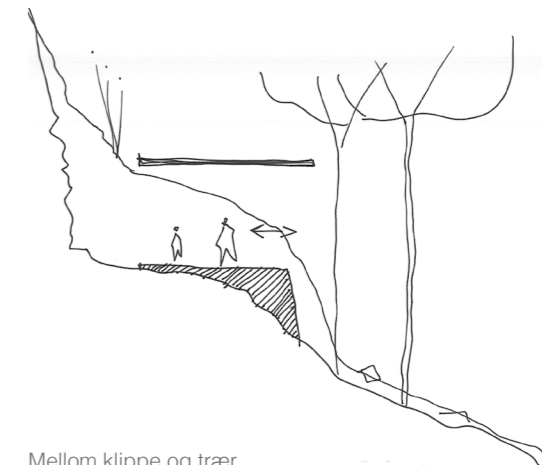
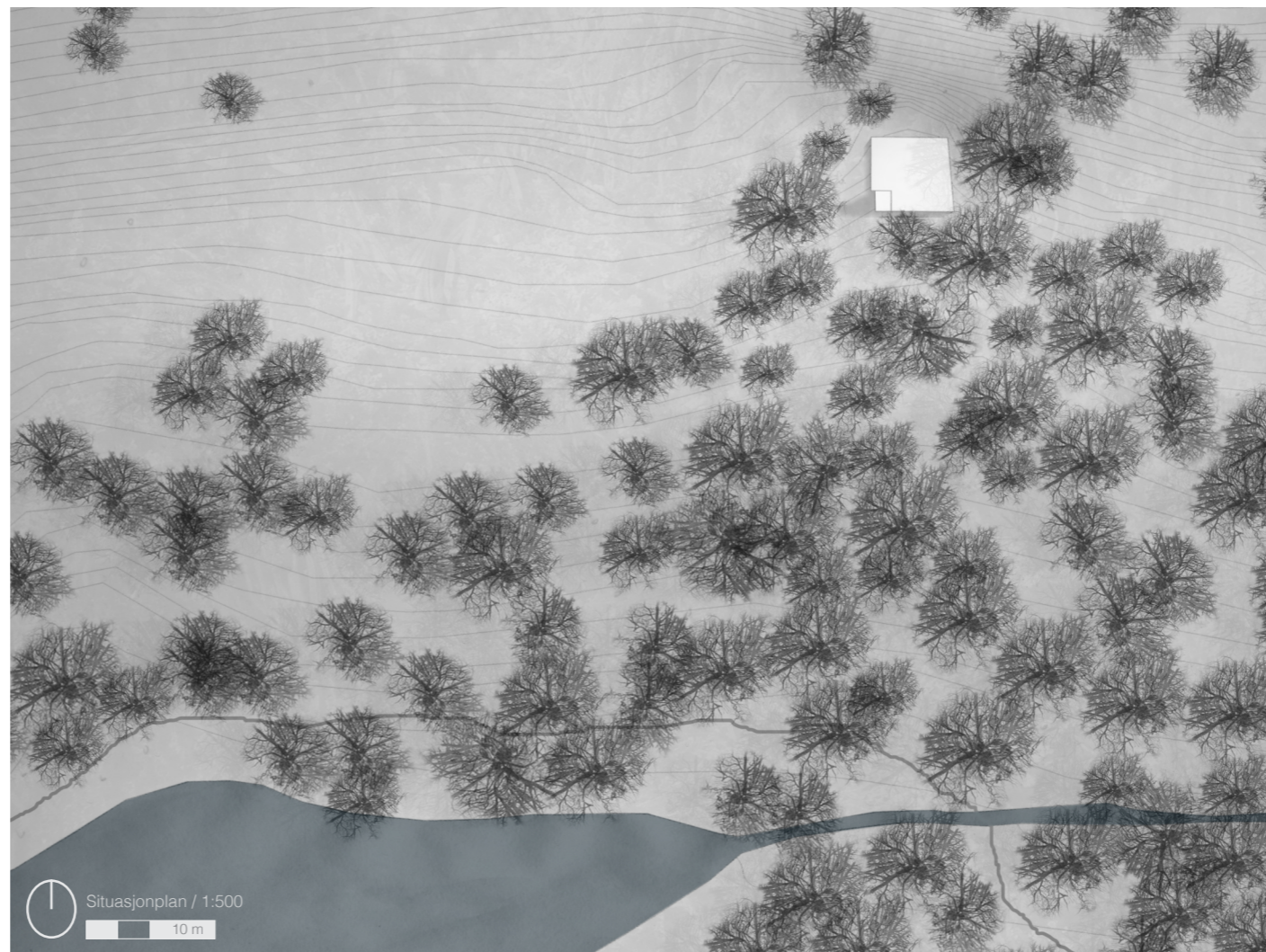
Sted for 2

Ved foten av steinrøysen, akkurat der elven starter sin ferd fra vannet og ned til fjorden begynner alt. En kort vandring gjennom en skog, som åpner og lukker seg, før jeg får et gløtt av vannet, der det ligger kaldt og stille. Jeg har akkurat passert en liten skog av små bjørketrær. Bakken her har rullet å bli irrgønn av mosen.

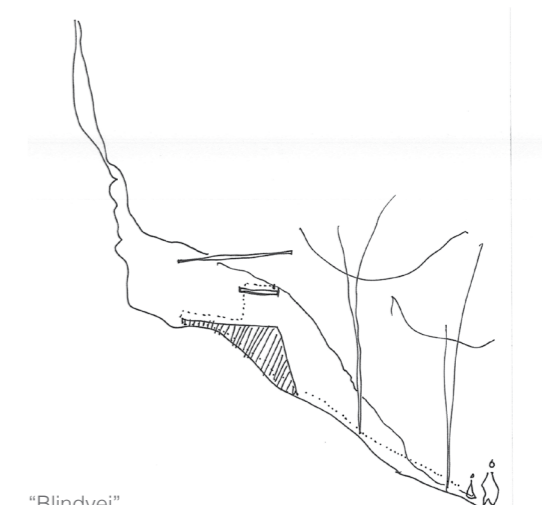
Trærne blir plutselig avskåret av en røys som engang stupte ned i vannet. Her går jeg i brytningen mellom stein, himmel og vann. Terrenget under føttene mine er ulendt. Foten balanserer på steinene. Gjenklangen av fottrinnene er hardt. Jeg kan se utover vannet, og opp langs fjellsiden på andre siden; helt opp til himmelen, med horisonten av avrevne klippevegger.

En kort overgang, en pause, og så er jeg plutselig i et annet rike. Vannet har blitt en bekk, og grov stein er byttet ut med lunt og mykt løv som dekker bakken, der engang hvitveisen stod og strakte seg mot solen.

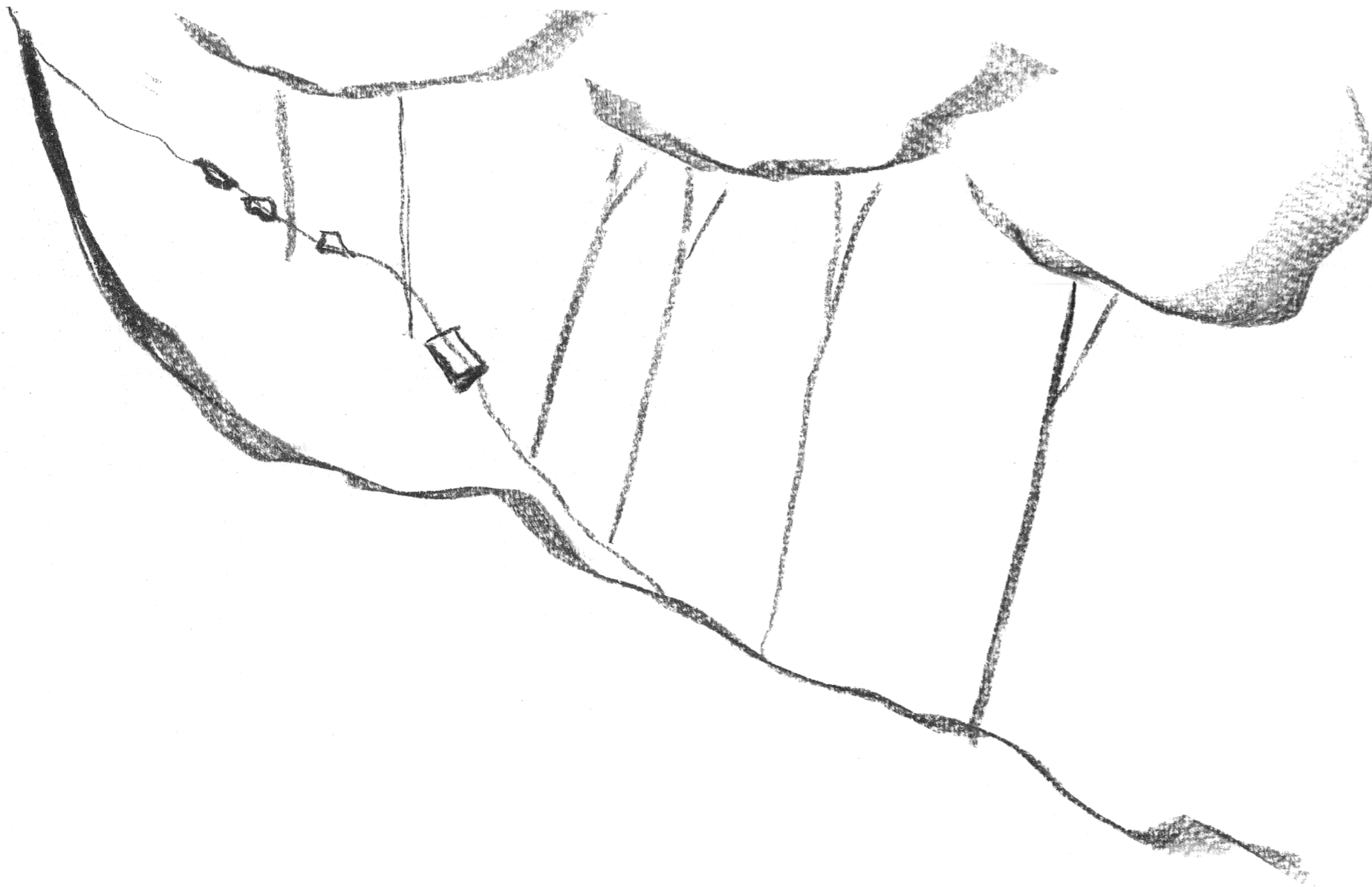
Opp i siden, bort fra stien. Der trærne blir høye, inntil klippeveggen er jeg trygg. Her kan jeg skimte vannet igjen, og himmelen som speiler seg. Det er høyt opp til trekronene, og enda lenger til himmelen. Men jeg er trygg her, oppunder fjellveggen.

Mellom klippe og trær

"Blindvei"

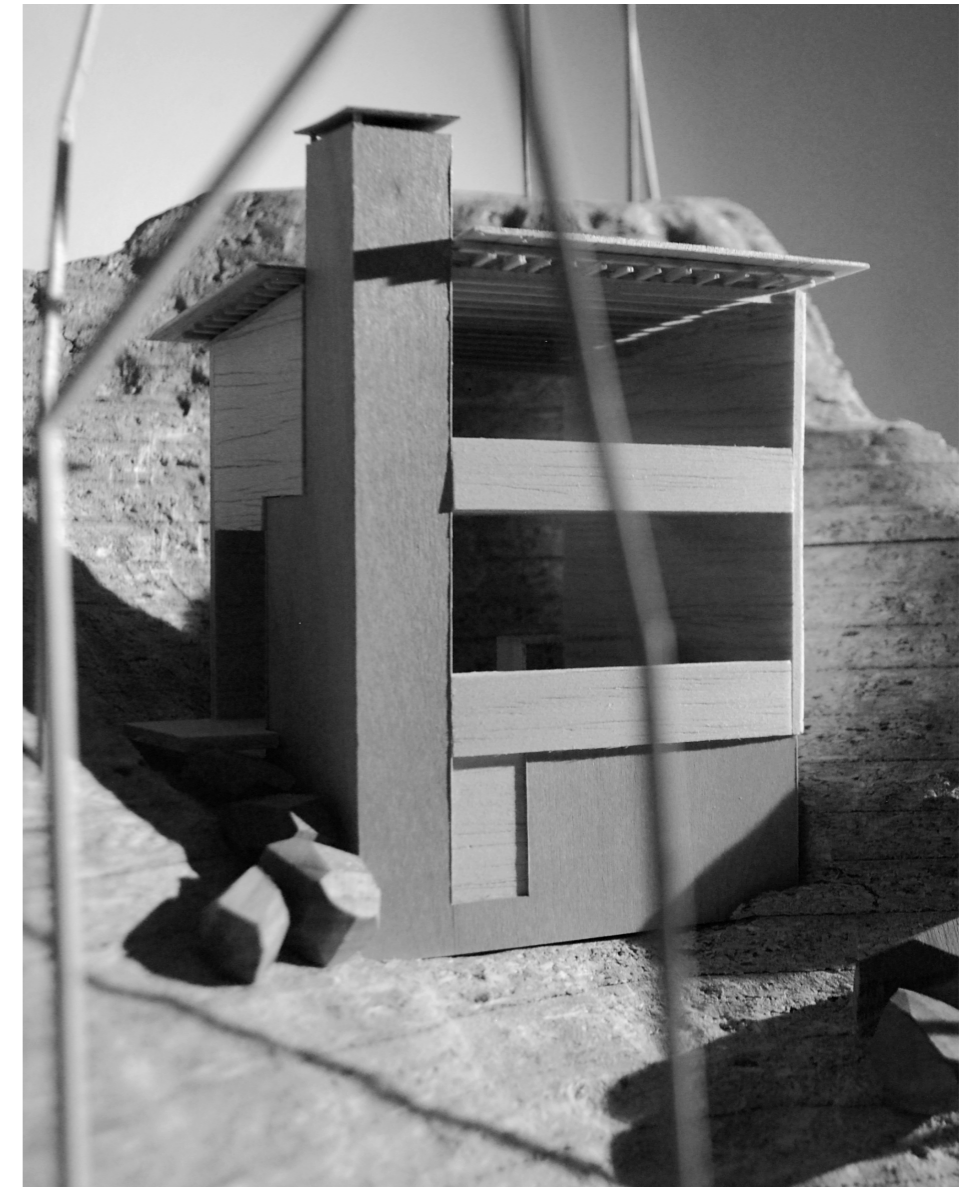
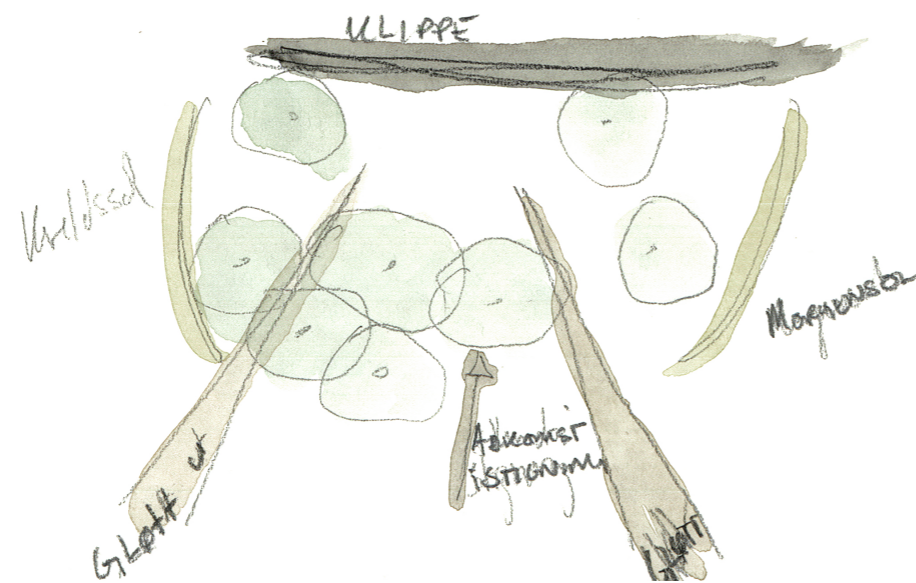
Alene

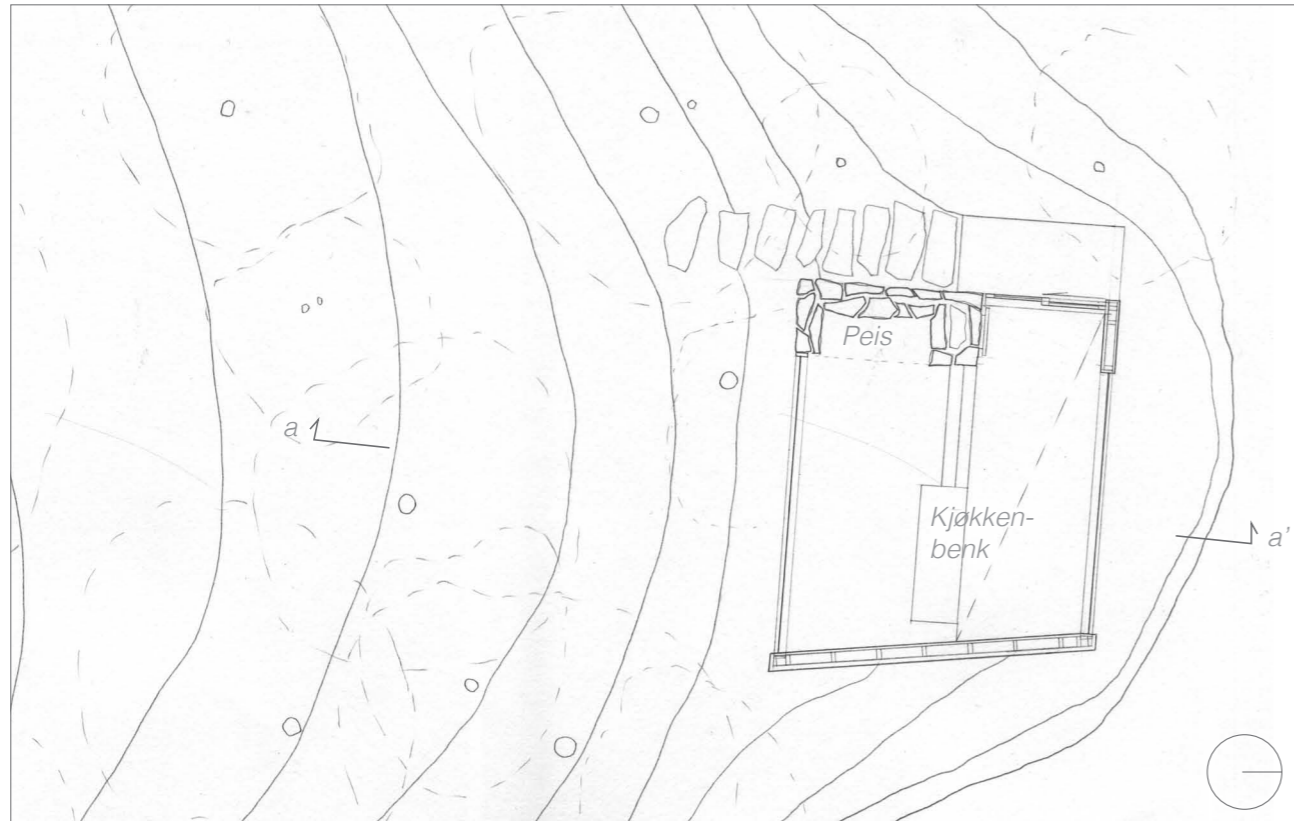
Dette prosjektet tar for seg opplevelsen av tilbaketrukkethet og ensomhet. Fra å ha gått på stien innover, og sist vært i det store rommet ved vannet, trekkes en tilbake fra stien og opp i siden, der det ikke kommer noen andre.

Det tar utgangspunkt i situasjonen der man er i et spenn med den harde, kalde klippeveggen på den ene siden og trekronene på den andre, og prosjektet består i så måte kun av to skiver som rammer inn dette spillet.

Samtidig understreker det tilbaketrukketheten, som når sitt klimaks i den lille hemsen til å sove på, der man må klatre en liten stige for å komme til.

Her oppe kan man være, alene eller sammen med en annen. Og aldri bli forstyrret av noe.

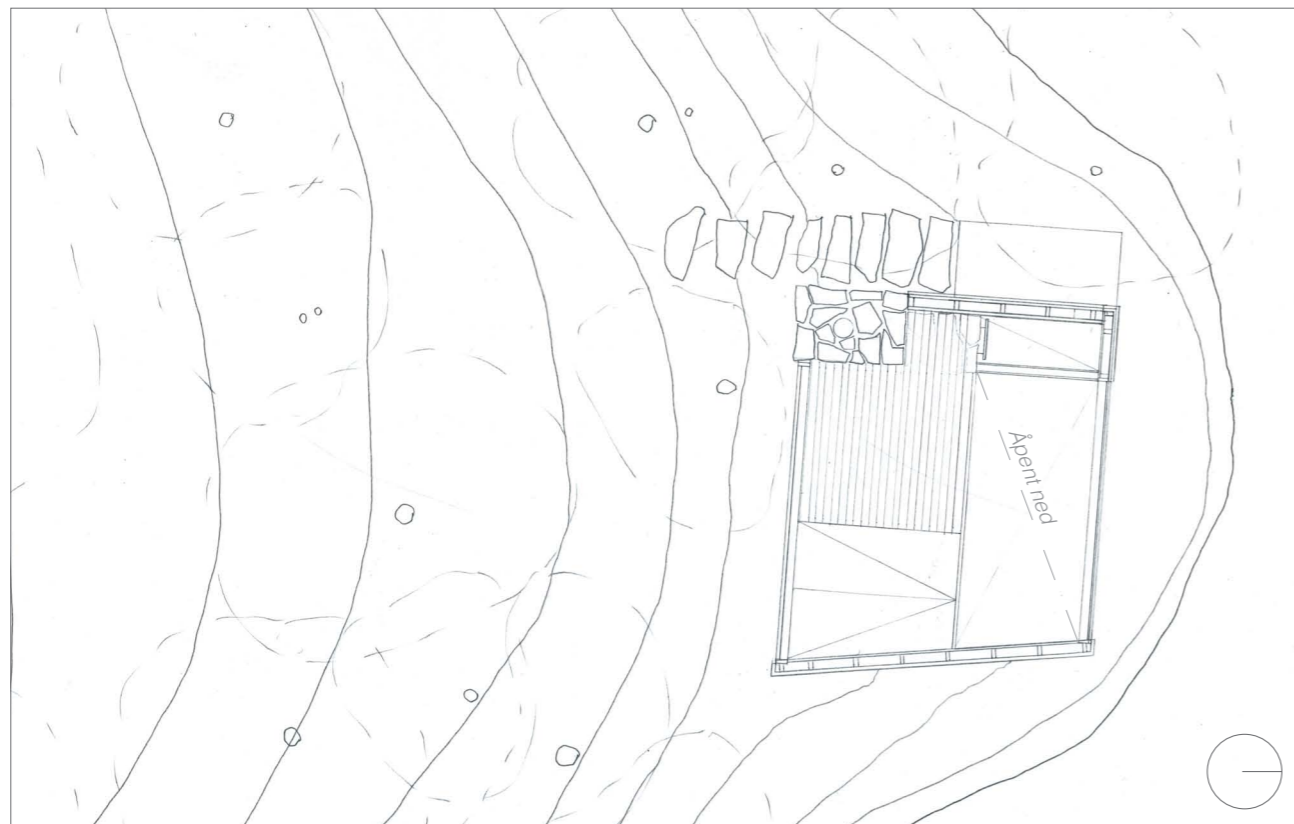

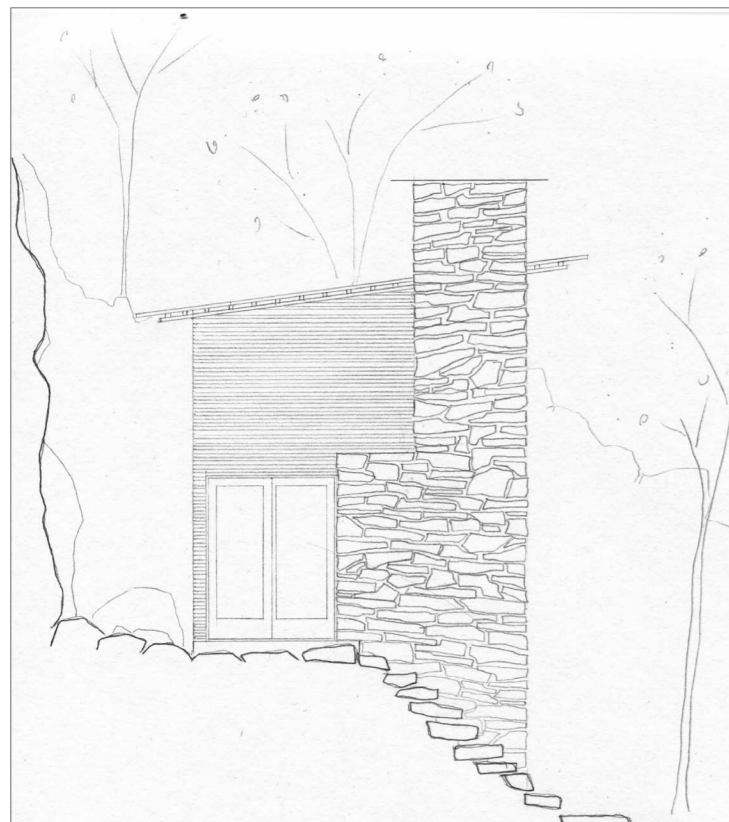
Plan, 1:100

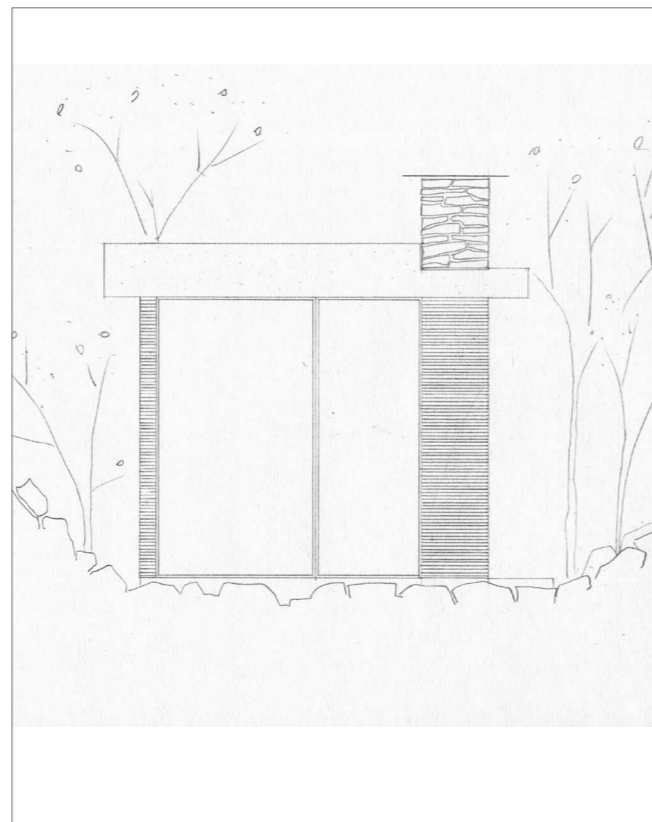
Snitt a - a', 1:100

Plan hems, 1:100

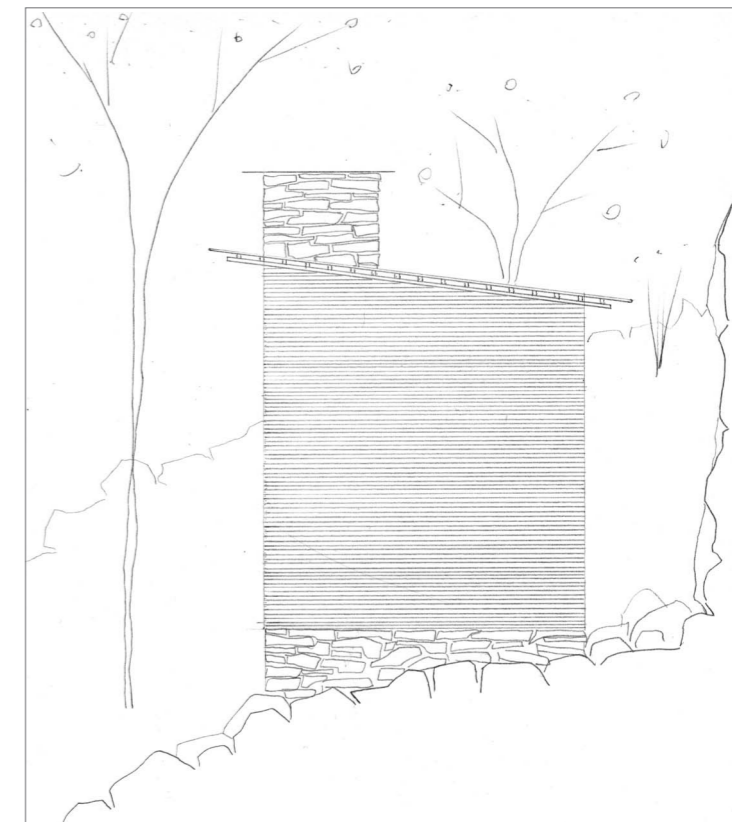
Fasade mot vest, 1:100

Fasade mot nord, 1:100

Fasade mot sør, 1:100

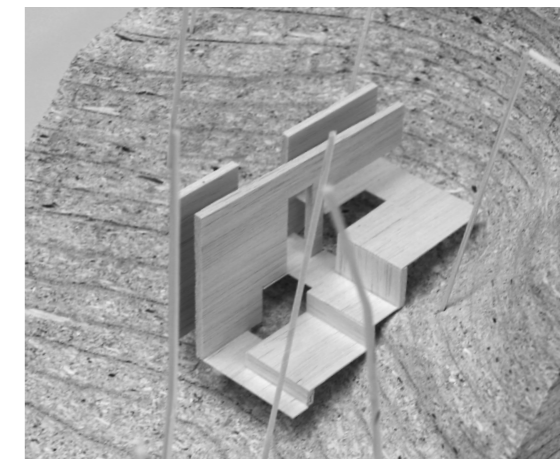
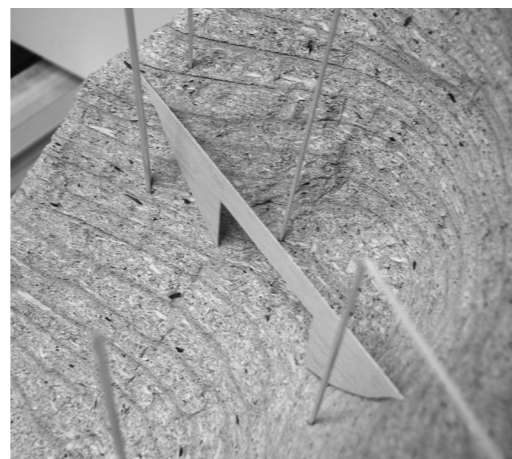
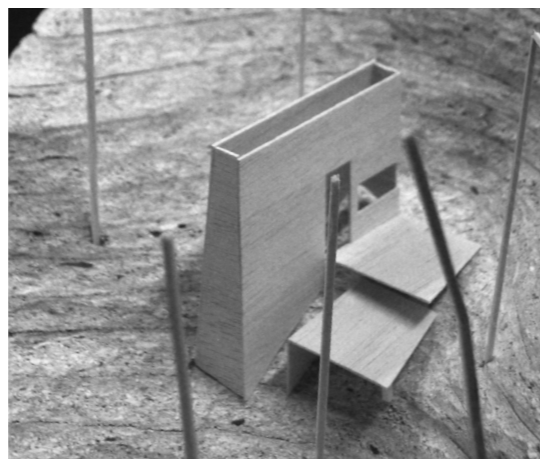
Fasade mot øst, 1:100

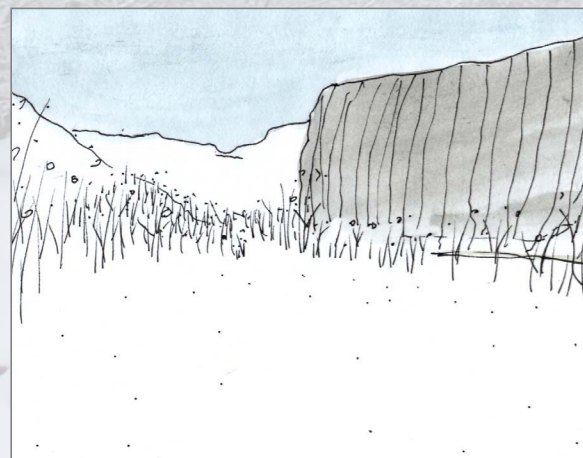
Prosess

De første utkastene tok utgangspunkt i å tilføre en vegg, enten med eller mot terrengfallet.

Fokus ble så flyttet fra en vegg, til å se hvordan man kunne fortsette den vandringen man startet på; opp og bort fra stien lenger nede.

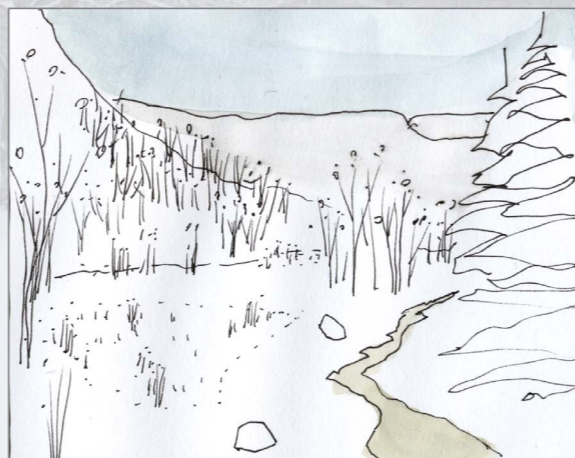
Den siste skissen er fra et punkt der jeg begynte å forstå betydningen av spennet mellom klippeveggen og trekronene, og var avgjørende for at prosjektet kunne komme dit det er nå.

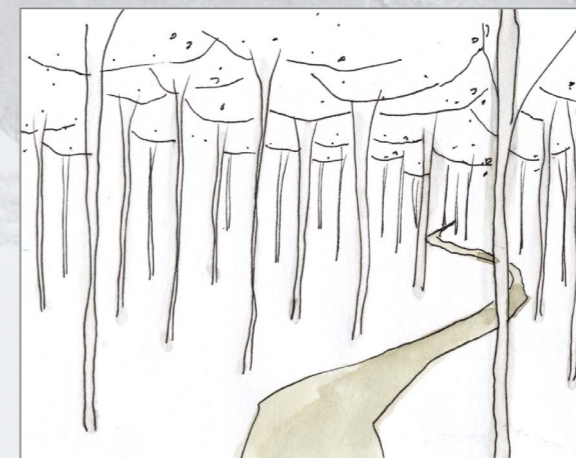
Avkledd

Nok en gang deler havet av trekroner seg, idet en stor åpen slette trer frem. Himmelen blir høy og fjern, og fjellveggene kommer tilbake. En ørken av gress brer seg utover, og det er det store landskapet som dominerer opplevelsen igjen.

Spill

Klynger med trær. En myr. En sti i kanten. Noen ganger under, og noen ganger utenfor. Noe nært og noe fjernt. Ett nytt tre. Et skogholt med hemmeligheter. En stein å gå utenom. En himmel som spiller over deg, i takt med trekronene.

Monotoni

Dynamikken som tidligere preget vandringen forsvinner inn i en monoton rytme. Bjørkestammer med lik avstand, en smal himmel over stien, men fjern helt til den møter bakken langt der fremme, bak trærne ved åssiden.

Skogen

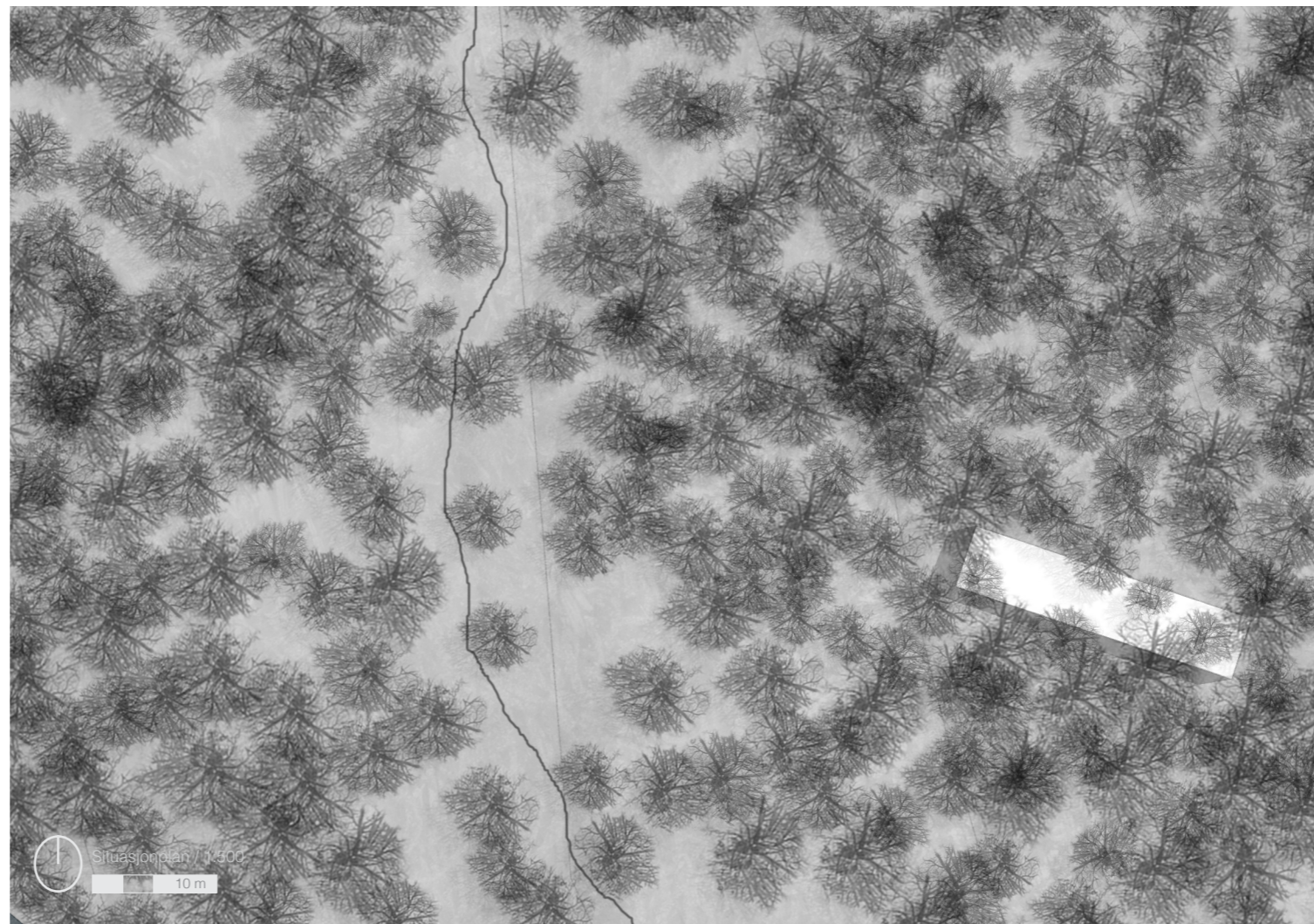
Sted for 8

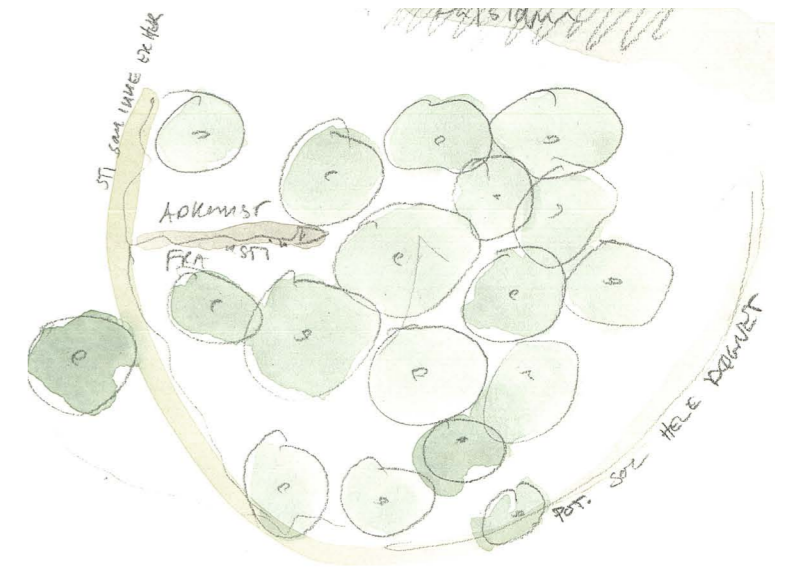
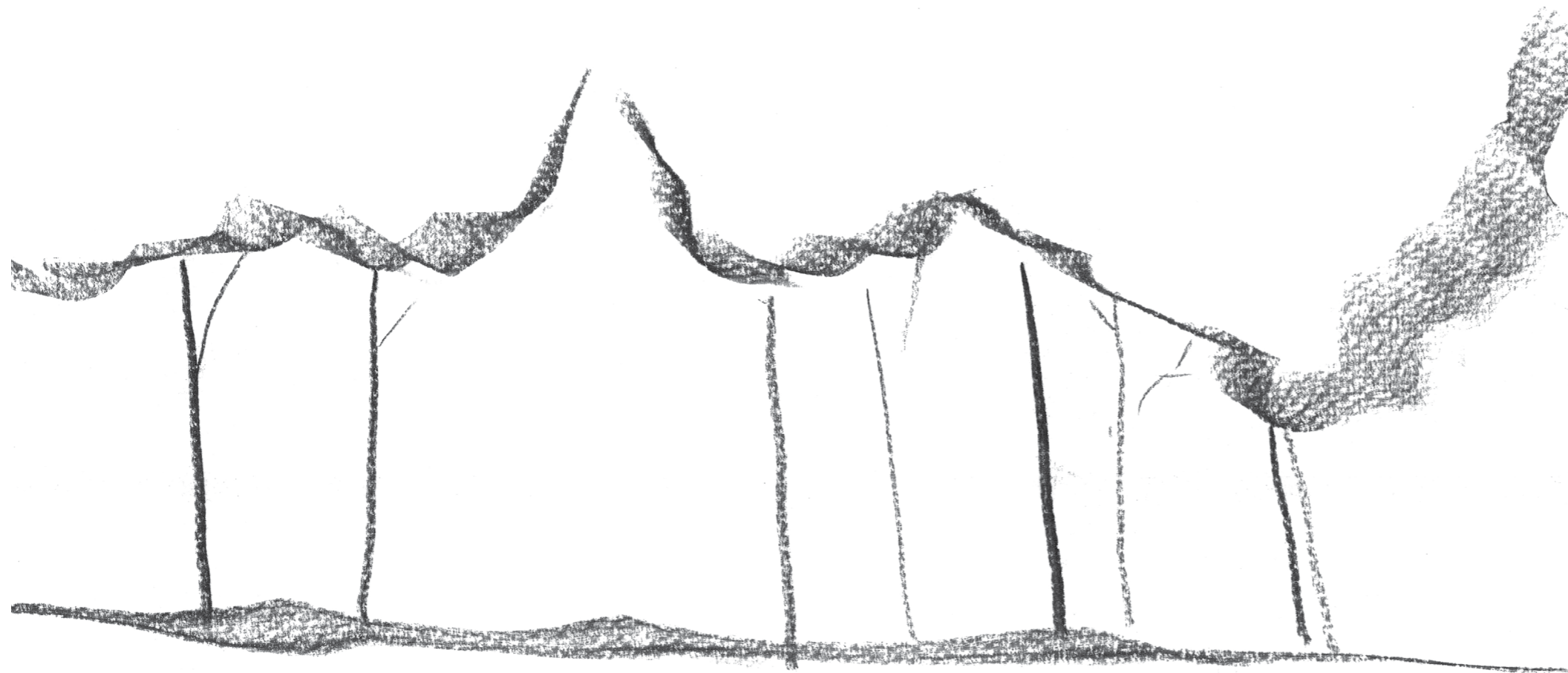
Jeg fortsetter min vandring innover dalen. Bjørk har blitt or og selje, og stien går nå på myk mose og en og annen sandfleck. Avsetninger som ble lagt igjen her for tusenvis av år siden.

En bekk skjærer forbi. Sakte siver vannet kaldt forbi. Bakken som før var uendelig imellom trærne, har nådd sitt endepunkt. Men den fortsetter på den andre siden, som om ingen ting var hendt.

Taket av trekroner uten blader åpner og lukker seg over meg, og her og der kan jeg få et gløtt av en lysning i skogen, der grønn mark erstatter lyngen og bladene, som holder til i skyggen av trærne. Jeg går i et rom som åpner og lukker seg. Myk bakke og lun luft. Og innunder trærne, lett tilbaketrukket fra den store lysningen som jeg nesten akkurat ankommer, vil jeg være. Her kan jeg sitte å vente på solen, innunder et lite tak når sommerregnet risler. Og bak meg blir sletten en slak skråning, som igjen blir brattere og brattere, før den langt der oppe blir en klippe som bader i kveldssolen.

Eimen av skogen er trygg, og man kan nesten lukte skyggen og de mørkere feltene hvor en hel verden av fantasi kan skjule seg. Og lyden. Lyden som bare forsvinner ut i uendeligheten.

Flyte

Rommet i skogen består av to hoveddeler, bakken og trekronene. Imellom dem er det en rekke stammer, hvor rommet flyter imellom uten noen gang å stanse. Denne uendeligheten er utgangspunktet for denne delen av prosjektet.

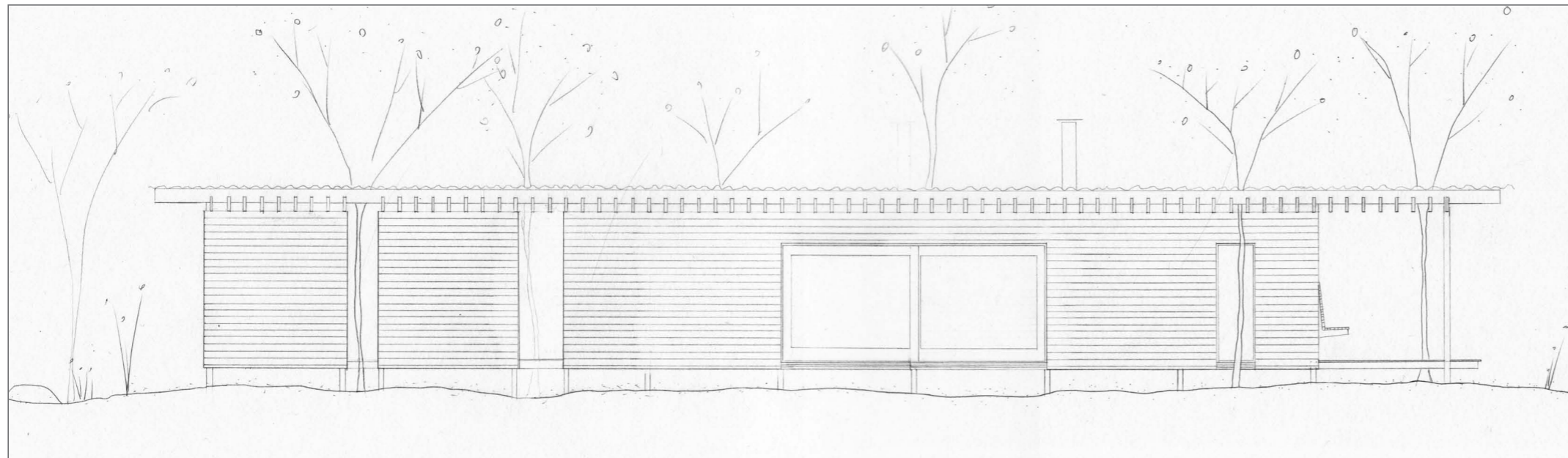
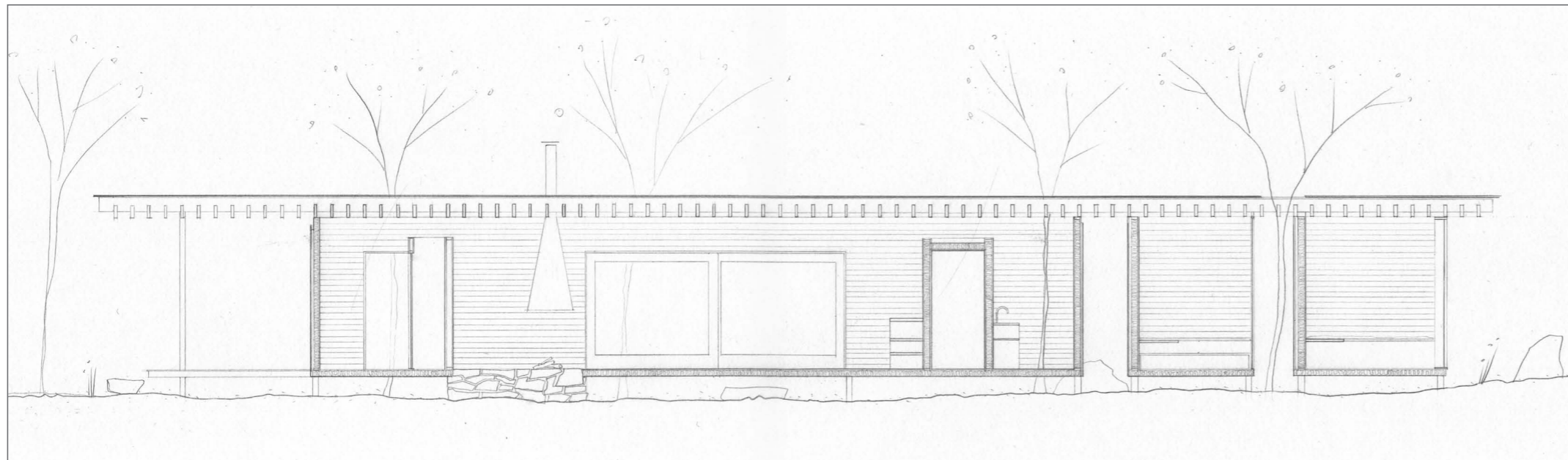
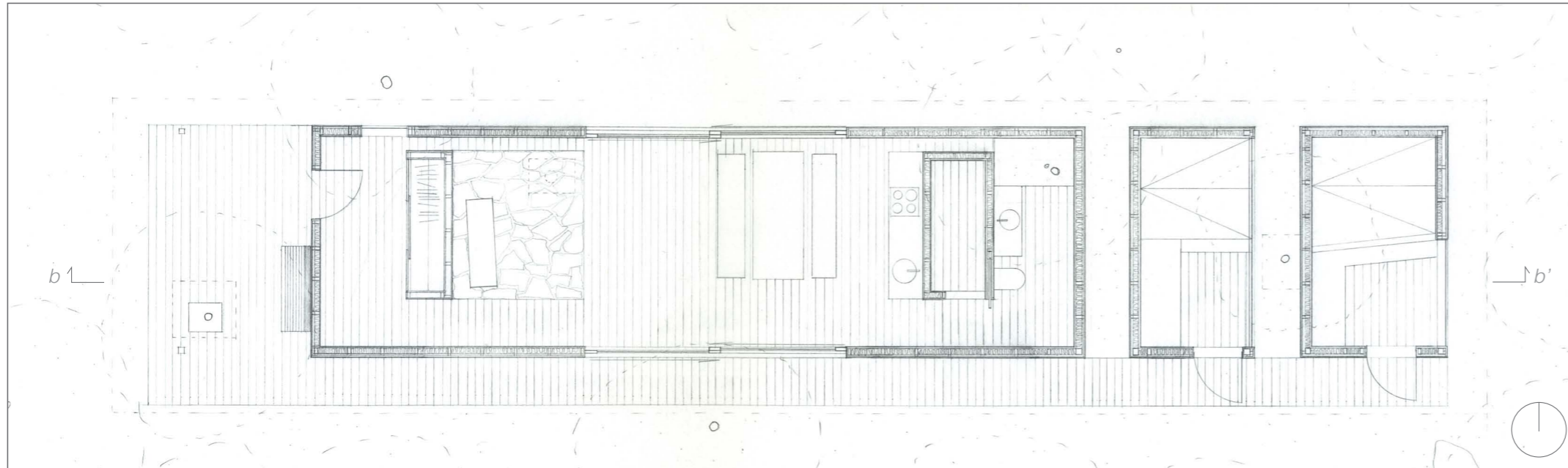
Her er en flåte i uendeligheten, forankret av trærne. Et gulv som lar bakken passere fritt under, med et tak som svever over. Imellom dem er det et uendelig rom, skapt av en vegg som aldri stopper.

Prosjektet er en del av skogen, og skogen er den del av prosjektet. Naturen får gli ufortrødent igjennom. Lyset, trærne, bakken, landskapet.

Det langstrakte lerretet som prosjektet strekker opp tillater oss å bli vare treet, uten å bli distraheret av trærne. Taket slipper lyset inn imellom veggene, og speiler dagen og årstiden.

Sove gjør man innerst, der man ikke skal forbi.

Øverst: Plan, 1:100

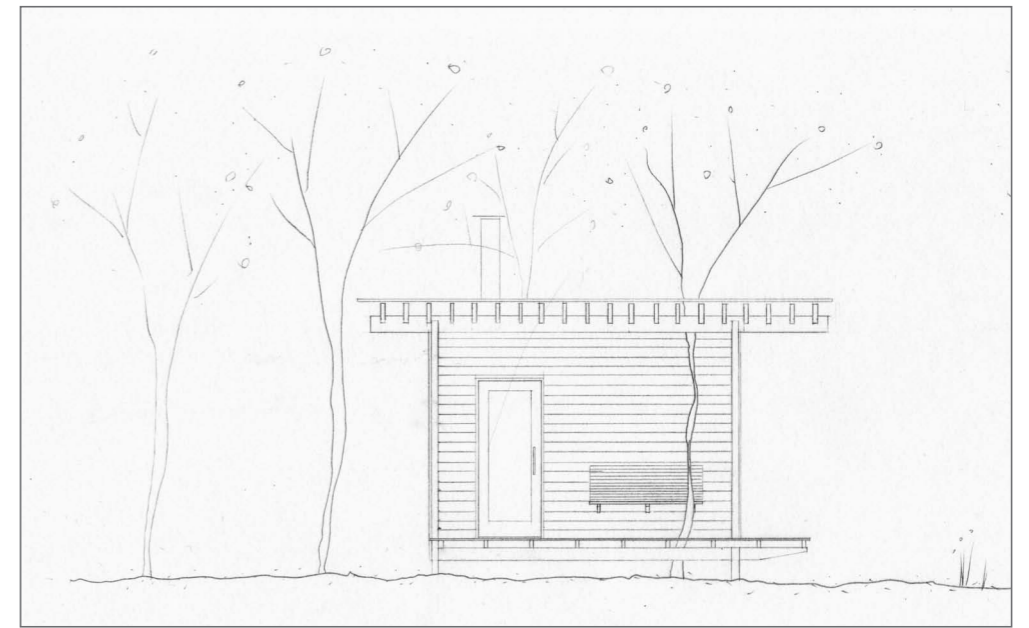
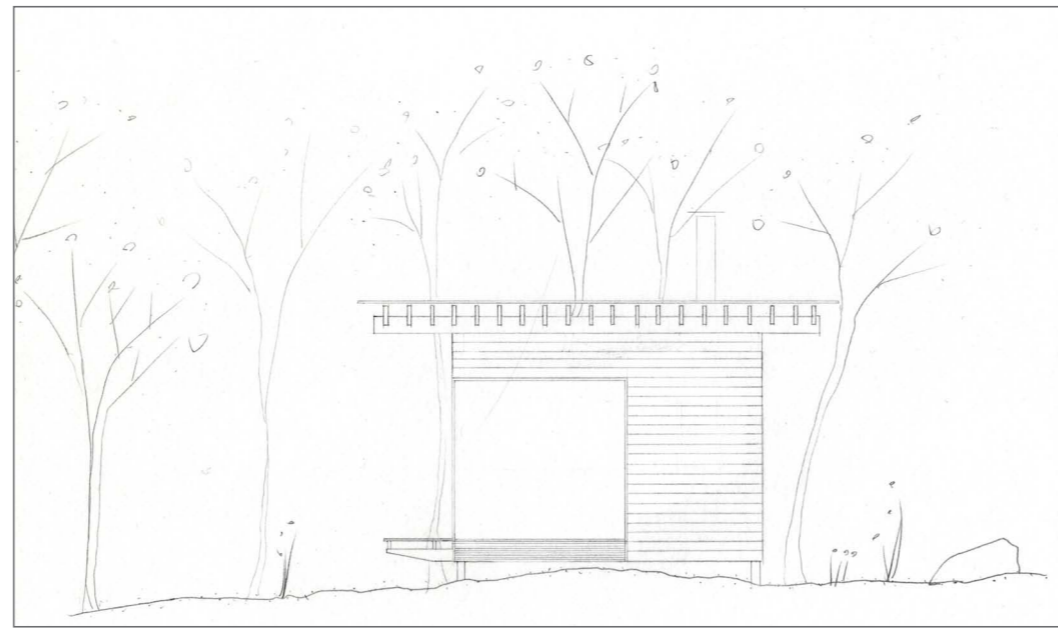
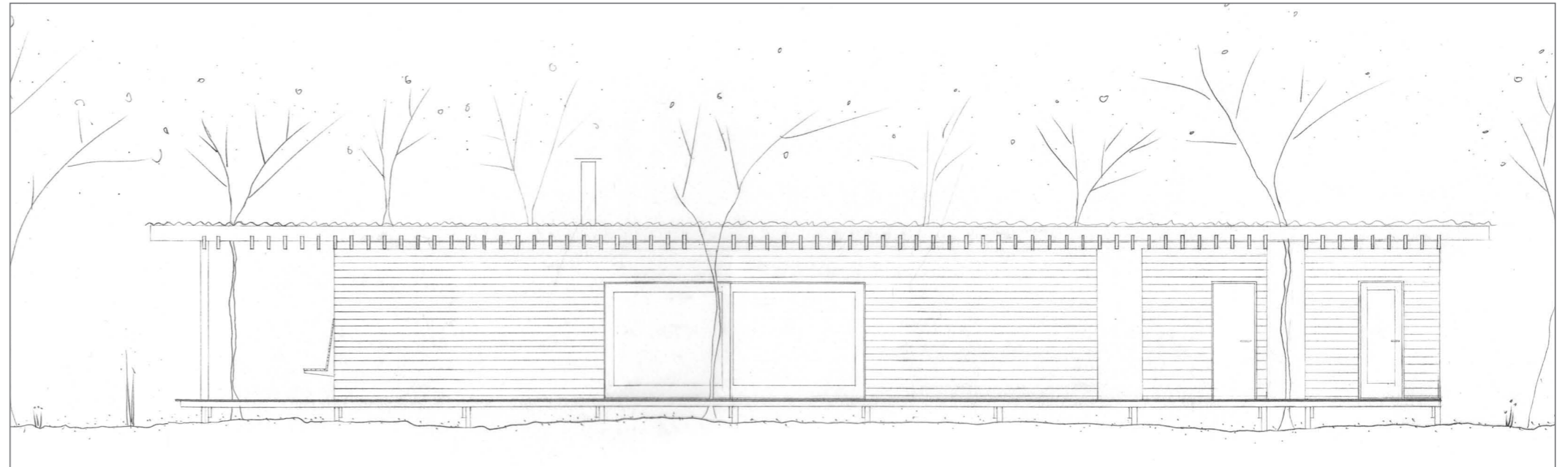
Midten: Snitt b - b', 1:100

Nederst: Fasade mot nord, 1:100

Øverst: Fasade mot sør, 1:100

Nede, venstre: Fasade mot øst, 1:100

Nede, høyre: Fasade mot vest, 1:100

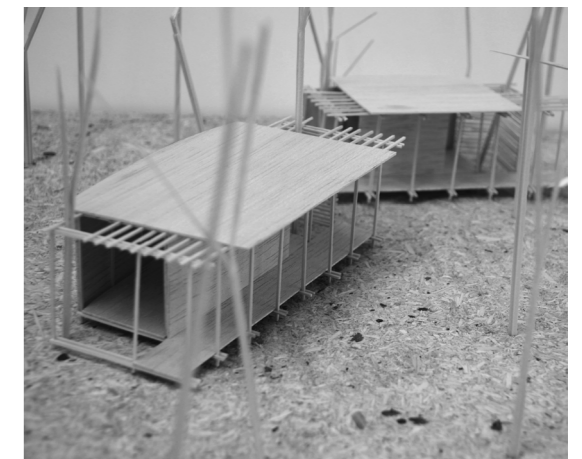
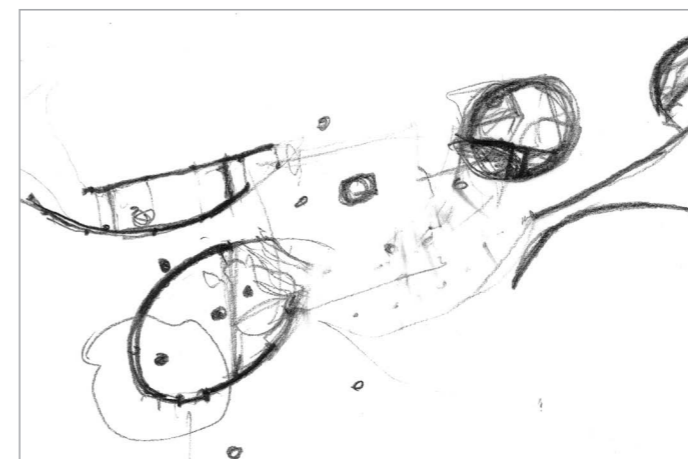
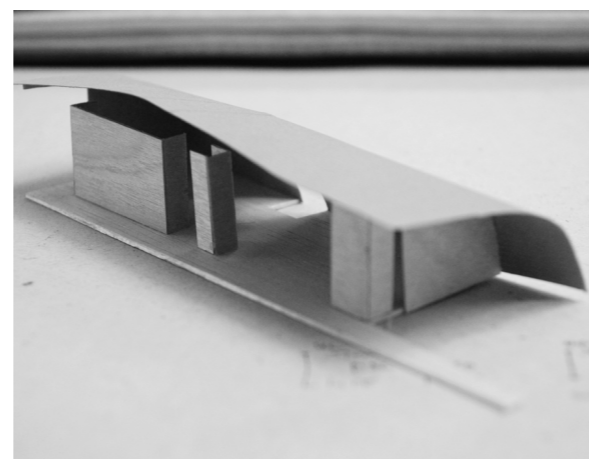
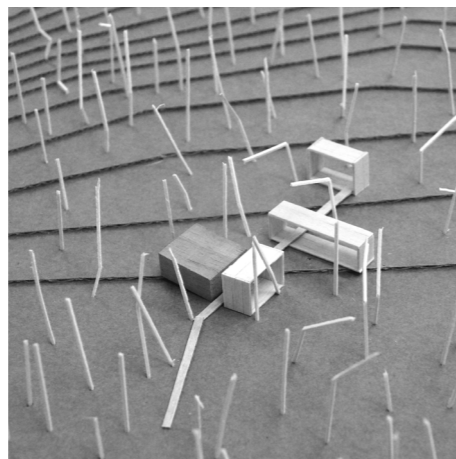

Prosess

Proessen tok blant annet utgangspunkt i stien og ankomstens betydning. Spillet mellom en flate å gå på, med volumer som koblet seg til og skapte ulike situasjoner ble viktig.

For å gi slipp på det stive preget som prosjektet bar preg av, og for å utfordre det romlige, ble kurven innført som et element.

Resultatet ble små flåter i skogen, men de led under mangelen på ordnende elementer. De ble derfor veldig viktige for å forstå ulike måter å tilnærme seg til stedet på.

Motstand

Den blikkstilte bakken har begynt å bølge. Store steiner. Avvaskede røtter. Krokete trær. Det er de nære ting man legger merke til. Nært, men fremmed. Mosegrønt over alt. Sand. Knasing under føttene. Omgivelsen begynner å yte motstand, og man kjenner det hele rett på kroppen.

Katedralen

For første gang blir verden luftig. Trærne har vokst seg høye, og det lave, tette rommet som en gang rådet har blitt høyt. Her er løv og rullestein om hverandre. Mose, og lyset flommer fra taket som i en katedral. Skogen har blitt til trær, og den sprer seg utover.

Hardt

Kaldt og hardt slår uren imot, som ut av intet. Kampesteiner. En skarp himmel blir bløt i møtet med disse omgivelsene. Hard klang og kalde hender. Små huler med nære vegger omgir en, mens en går gjennom steinuren. Uten tak, men med en endeløs himmel.

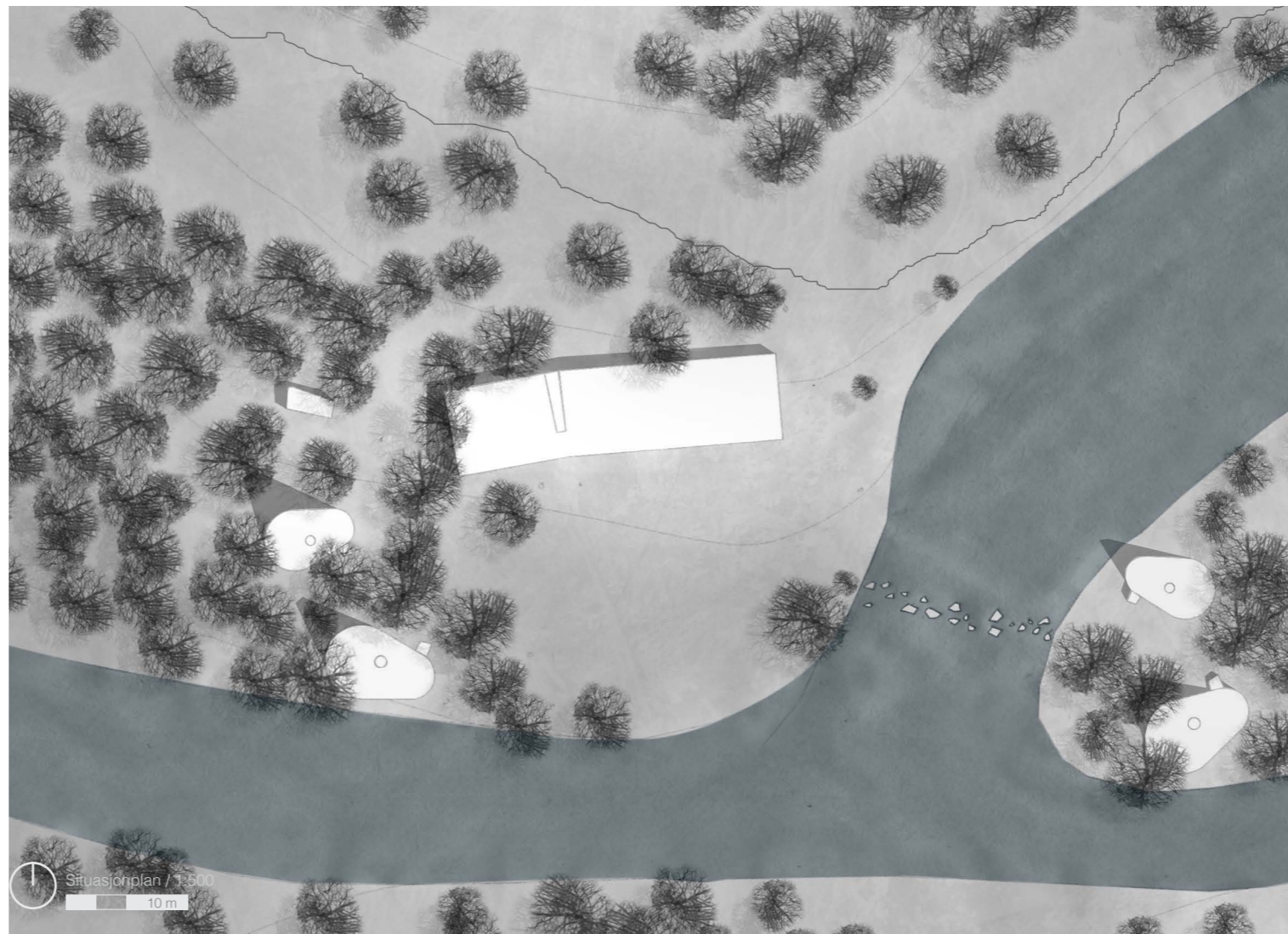
Møtet

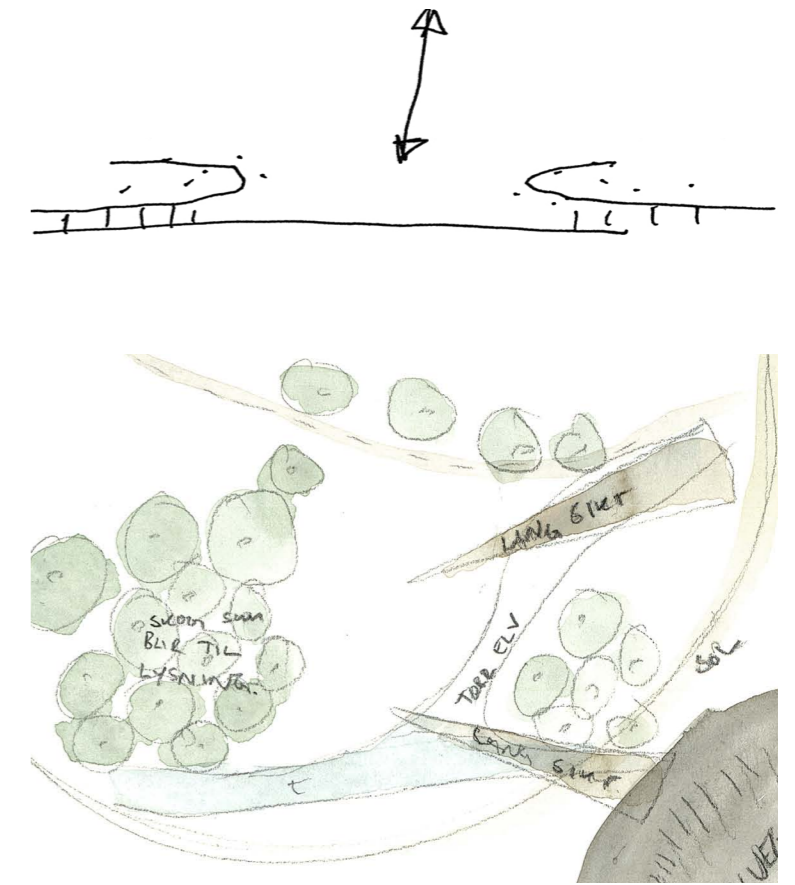
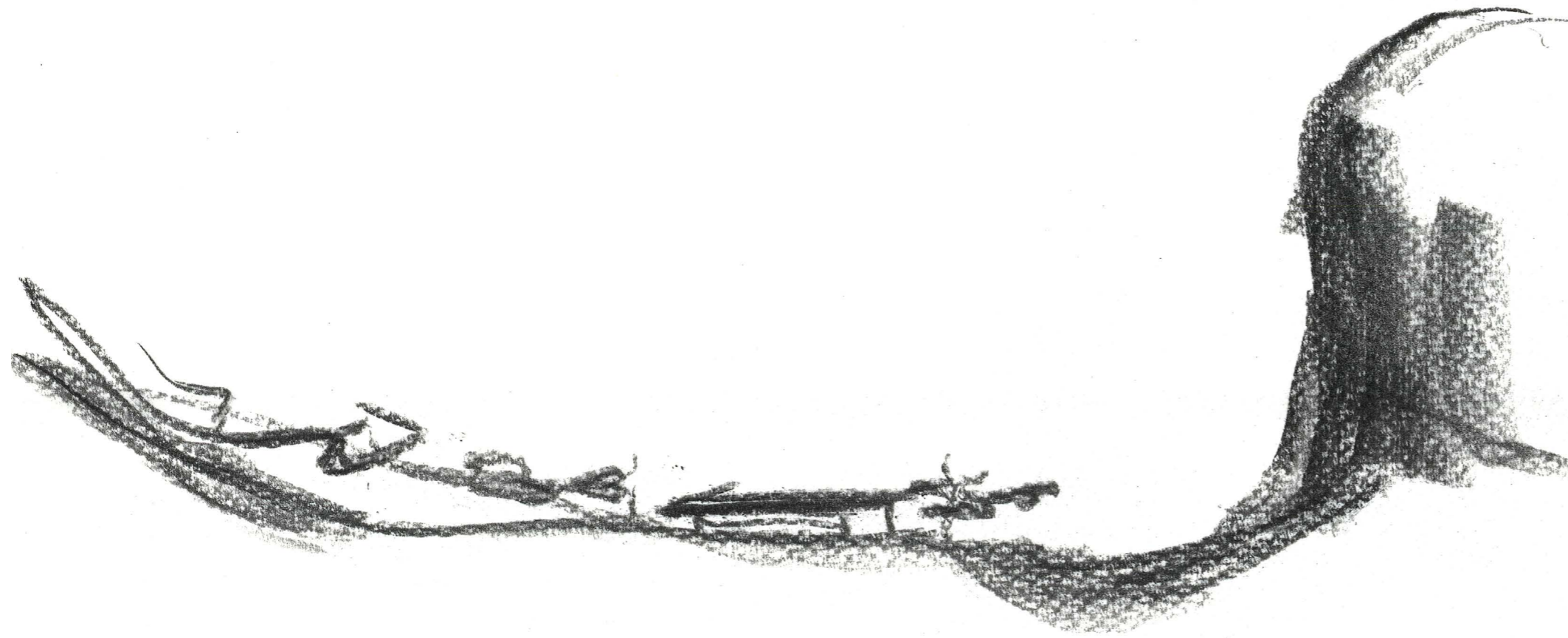
Sted for 30

Dalen har forsvunnet, for jeg er midt i den. Her strekker bakken seg ut i alle retninger, og fjellveggene er fjerne. Her er det skogen som spiller melodien, mens bakken med lyng og mose akkompagnerer. Skogen åpner og lukker seg i små rom innover, men fra tid til annen skjærer et utdødd elveløp igjennom og lager lange linjer i det ellers uniforme landskapet.

Fjellsidene er bare en vag fornemmelse i det fjerne, idet jeg balanserer meg med en trestamme og kjenner dens furete karakter i håndflaten. Tre kronene bølgjer seg over meg, med et hav av trestammer som brer seg utover under dem. Hvite stammer mot mørkebrunt underlag. Og langt der inne blir alt grått. Det er en varme her, til tross for senhøstens blasse farger.

Idet vandringen min gjennom skogen blir avbrutt i møte med et nytt uttørret elveløp ser jeg at akkurat her er det pause i naturen, akkurat som i musikken. Her stanser symfonien et øyeblikk, og her er det lov å være over lenger tid. Her på sletten, med morgensolen i øynene og skogen i ryggen. Svarte steiner i elveløpet, som om ikke så mange måneder kommer til å bli slipt av uendelige mengder vann som skal ned fra snøheimen til havet, for ha litt fri før det igjen skal opp i skyene for igjen å lage verden hvit til neste vinter. Her er en pause, et sted å være.

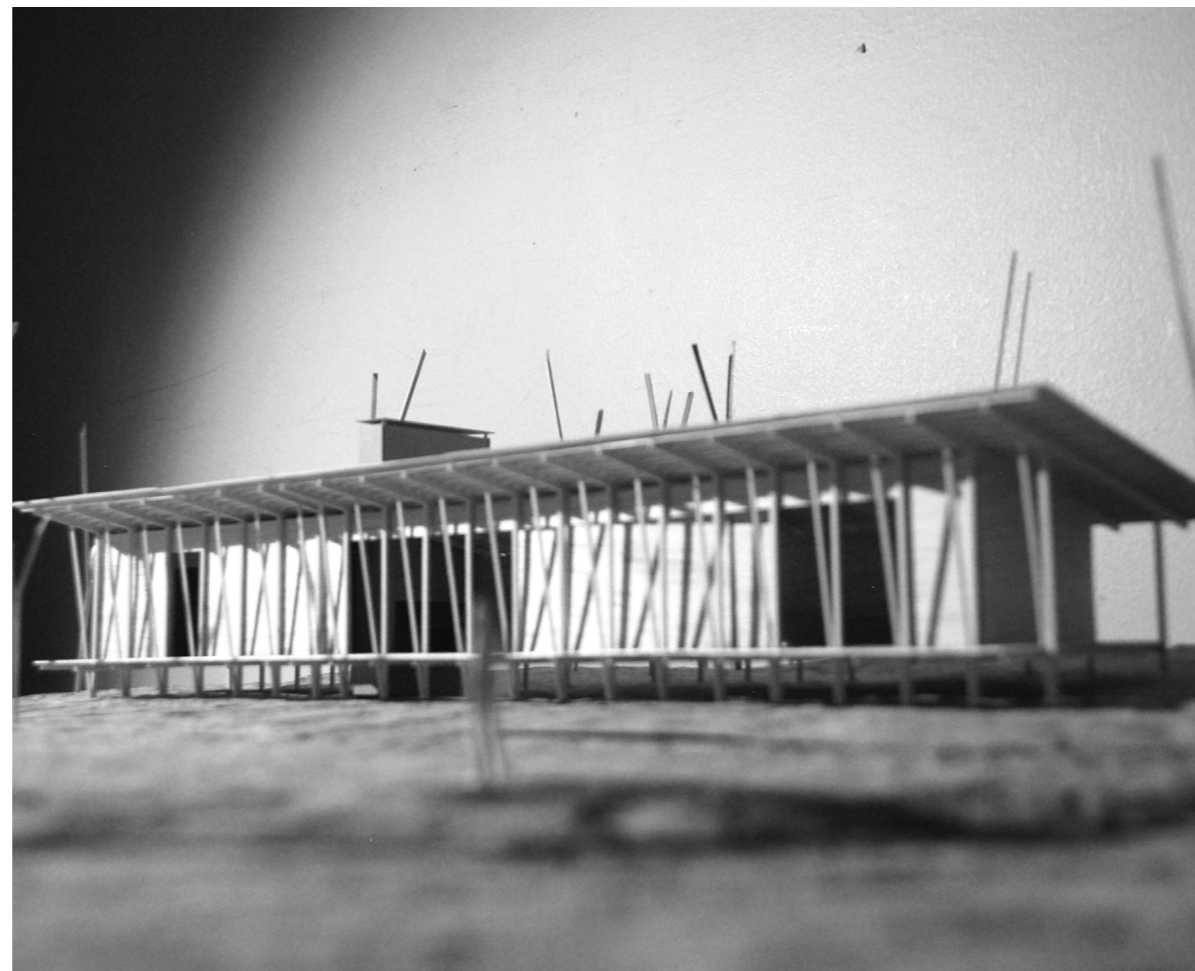
Flere

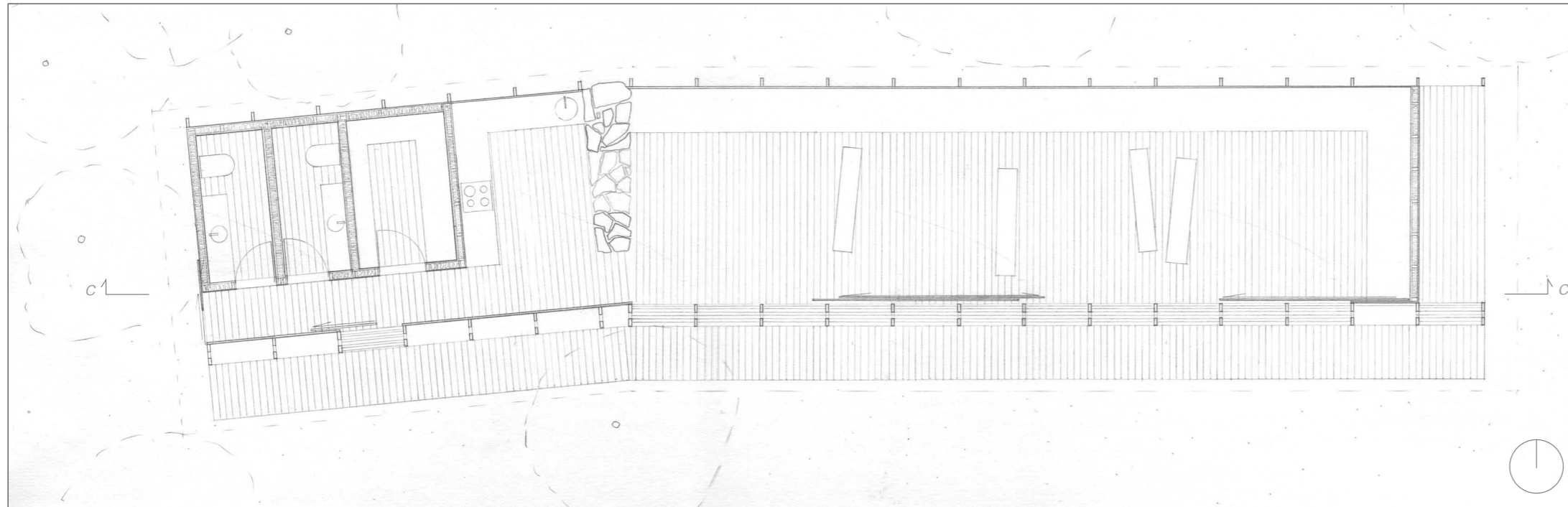
Akkurat der dalen smalner, for å kunne yte enda litt motstand for de færende som vil forbi, kommer man til et sted, en flate, hvor opplevelsen av møter er sterk. Det er et møtepunkt mellom jord og himmel, mellom skog og lysning, jord og vann, fjell og slette. Og mennesker.

Her har det da også blitt til et møtested mellom mennesker. Felleskapet er satt i fokus, både det store og det lille. Det store man er i, i løpet av dagen, og det lille felleskapet man trekker seg tilbake til.

Prosjektet består her av et langt hus som er felles for de overnattende, ett stort rom for alle, henvendt rett imot fjellveggen på den andre siden av elven. Sammen danner disse en avgrensning som forsterker plassen og opplevelsen av den. I dalens lengderetning defineres plassen ytterligere ved hjelp av sovestedene.

Sammen markerer de nå det stedet hvor alt møtes. Og sammen kan man oppleve det fra det store fellesrommet, eller fra de små gammene man kan hvile i.

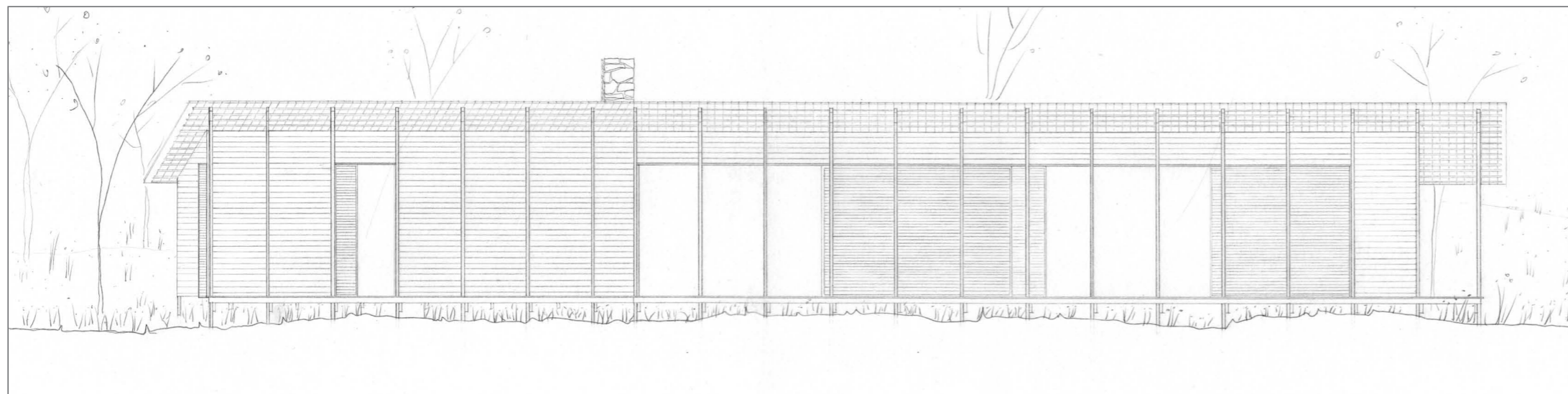
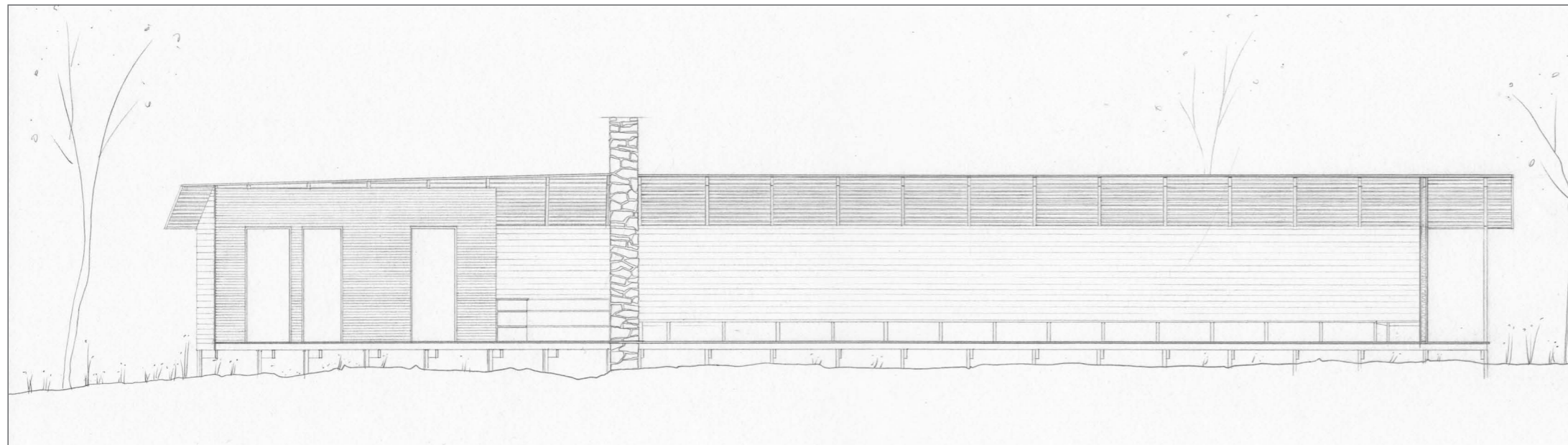

Øverst: Plan, 1:100

Midten: Snitt c - c', 1:100

Nederst: Fassade mot sør, 1:100

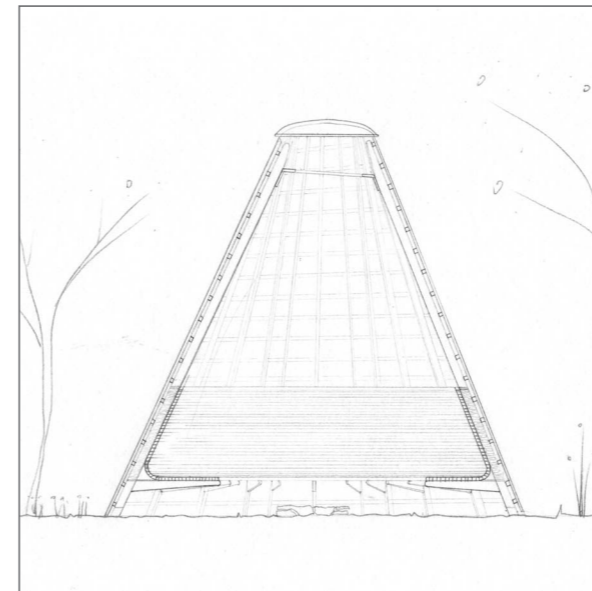
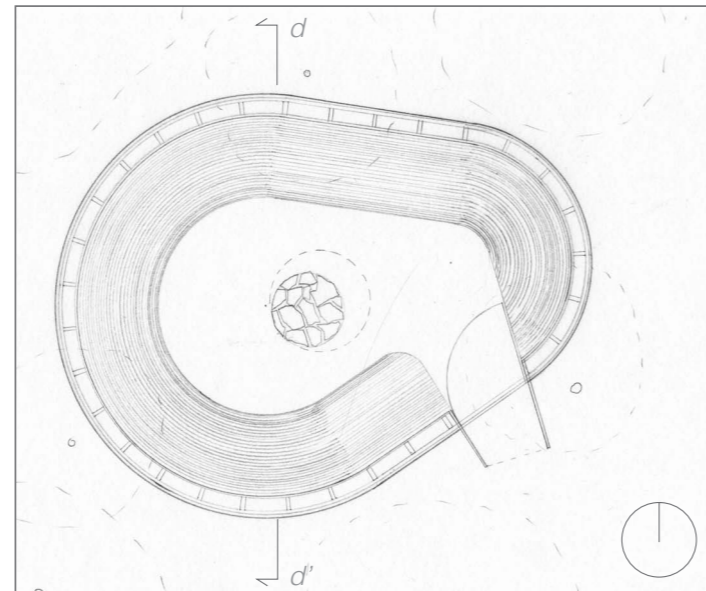
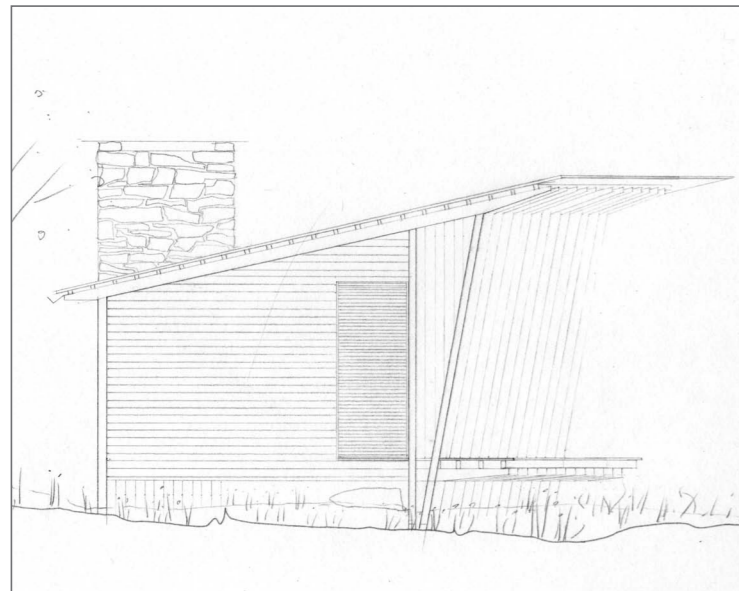
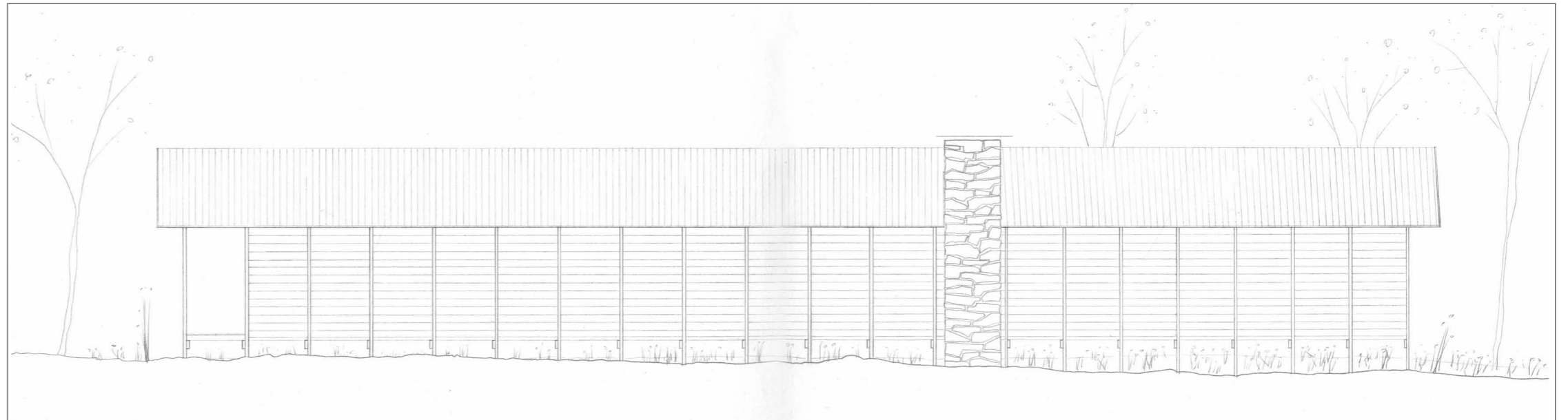
Oppe: Fasade mot nord, 1:100

Nede venstre: Fasade mot vest, 1:100

Nede nr 2 fra venstre: Plan sovested, 1:100

Nede nr 2 fra høyre: Snitt d - d', 1:100

Nede høyre: Fasade sovested, 1:100

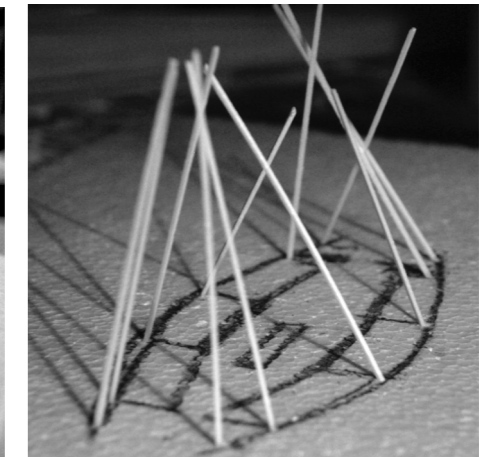
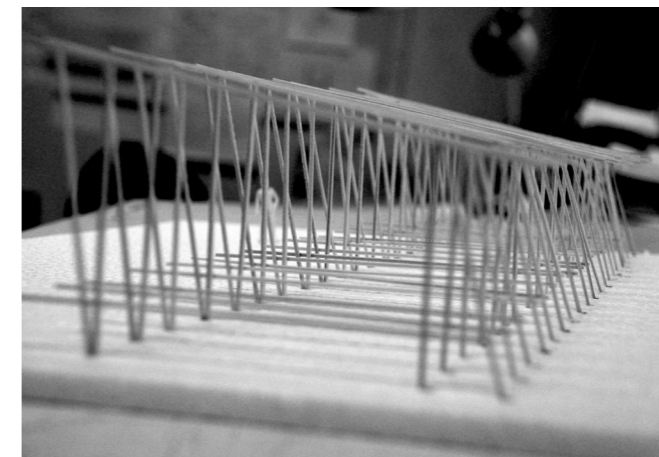
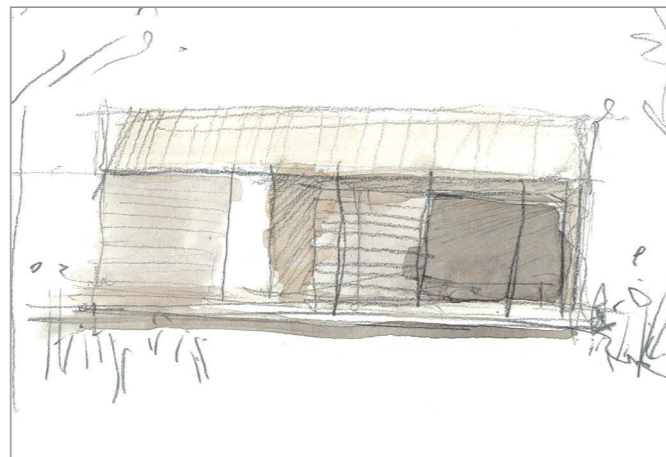

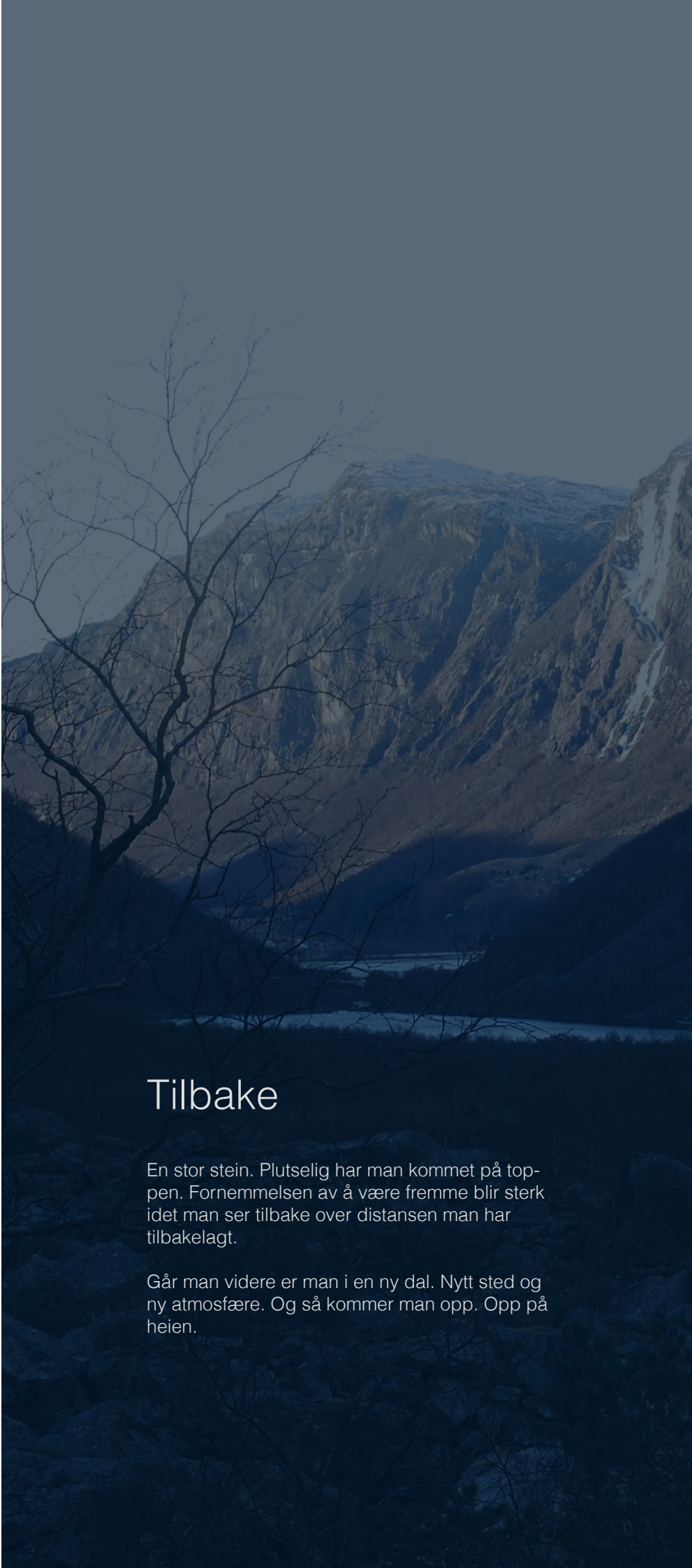
Prosess

Umiddelbart gjorde jeg et utkast med fokus på felleskapet, med et stort rom for til bruk for alt.

Ideen ble hengende med videre, men skiftet betydning underveis. Jeg gjorde flere forsøk med ulike volumer for å studere forholdet til stien, og hvordan man tegnet *med* steds karakteren. Dette måtte i større grad gjøres i situasjonen, enn de ved de forrige stedene.

Når jeg innførte soveavdelingen, ble disse gjenstand for mye feiling, før jeg klarte å få tak i en ide som bygget opp under tematikken.

Tilbake

En stor stein. Plutselig har man kommet på toppen. Fornemmelsen av å være fremme blir sterk idet man ser tilbake over distansen man har tilbakelagt.

Går man videre er man i en ny dal. Nytt sted og ny atmosfære. Og så kommer man opp. Opp på heien.